
Magyar darázscincér

Chlorophorus hungaricus SEIDLITZ, 1891

Alföldi virágcincér

Vadonia bipunctata steveni (SPERK, 1835)

Barnás virágcincér

Pseudovadonia livida (FABRICIUS, 1776)

Védelmi kategória: Az ebben a fejezetben tárgyalt cincérfajok nem szerepelnek a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) által felállított, a veszélyeztetett fajokat tartalmazó listán. Magyarországon a magyar darázscincér és az alföldi virágcincér *védett*, pénzben értékük 5000 Ft.

A fajok életvitele: Az itt bemutatott cincérek közös tulajdonsága, hogy imágóik a virágokon táplálkoznak, míg a lárvák lágyszárúak gyökereiben élnek. Fontos szerepet töltenek be a beporzásban, emellett megrágják a bibét és a porzókat, valamint a pollent is fogyasztják.

A magyar darázscincér testhossza 7,5–12 mm, alapszíne fekete. Előháta vörösesbarna, szárnyfedőit három-három harántos szürke szörsáv díszíti. Hasonló színezetű faj a háromsávos darázscincér, de ez utóbbi az előhátán és a szárnyfedőinek tövéen csak lesimuló szőrzetet visel, míg a magyar darázscincérnél a szőrzet hosszú és felálló. Magyarországi élőhelyeit a középhegységi mészkő- és dolomit-lejtősztyepprétek, karsztbokorerdők tisztái képezik, de csak elszigetelt állományai ismertek, elsősorban a Budai-hegységből. Az imágó júniustól augusztusig rajzik, a kifejlett bogarak meleg nyári napokon a dárдахere és más növények virágján láthatók. Lárvai a selymes dárдахere gyökerében fejlődnek. Életciklusa kétéves. Az alföldi virágcincér testhossza 11–14 mm-es. Alapszíne fekete, szárnyfedői téglavagy barnásvörösek, a varrat mentén széles fekete sáv húzódik, mely a pajzsocskánál széles, majd a szárnyfedő vége felé fokozatosan elkeskenyedik. Kétoldalt egy-egy kerek fekete folt látható, és a szárnyfedők vége is fekete. A hasonló megjelenésű kétpettyes virágcincér valamivel kisebb, varrat menti fekete sávja keskenyebb.

Az Alföld homokpusztáinak jellemző faja, lárvája a pusztai kutyatej gyökerében él. A lárvák két évig fejlődnek, és tavasszal a talajban bábozódnak. Az imágók májustól júliusig rajzanak, többnyire a tápnövényükön tartózkodnak.

A barnás virágcincér testhossza 6,5–9 mm. Feje, előháta, csápja és pajzsocskája fekete, szárnyfedői egyszínű vörösesbarnák. Az imágók rajzási ideje májustól augusztusig tart, főként a cickafark virágzatán tartózkodnak, de más virágokat is látogatnak napos erdőszéleken, erdei tisztásokon. Lárvai a mezei szegfűgomba micéliumával táplálkoznak. Egyik leggyakoribb hazai cincérfajunk.

A magyar darázscincér pirosas előtora és fekete-drapp szárnyfedője jól elkülöníti a hasonló fajok zömétől (© Farkas Sándor)

Elterjedés és állománynagyság: A magyar darázscincér Közép- és Délkelet-Európában, illetve Kis-Ázsiában honos. Szomszédos országaink közül Ausztriából, Szlovákiából és Horvátországból ismert. Magyarországon a legtöbb adata a Budai-hegységből származik, ahol a számára alkalmas helyeken (pl. a Sas-hegyen vagy a Csíki-hegyekben) gyakori is lehet. Egyéb előfordulásairól tudunk többek között a Naszályon, illetve Visegrád, Esztergom, Pécel, Balatonőszöd környékéről. Az imágó a nyári hónapokban aktív, a bogarak főként a dárdahegy virágján láthatók.

Barnás virágcincér és feketevégű karcsúcincér.
Rendszeresen előfordul, hogy egy virágon kettő vagy akár három cincérfaj is táplálkozik (© Farkas Sándor)

Az alföldi virágcincér Közép- és Dél-Európában honos, Magyarországon kívül a következő országokból mutatták ki: Szerbia, Szlovénia, Románia, Moldova, Ukrajna és Oroszország dél-európai része. Magyarországon a korábbi gyűjtések során a Dunántúl (Bakony, Székesfehérvár, Siófok, Csepel), Budapest (Budai-hegység, Csepel-sziget, Káposztásmegyér), a Pesti-síkság (Dunakeszi, Isaszeg) és az Alföld (Kunpeszér: Peszéri-erdő, Bócsa) több pontjáról is kimutatták. Néhány évtizede Fülöpházáról, a homokbuckásból került elő viszonylag sok példánya. Valószínűleg sok helyről eltűnt élőhelyének átalakulása-megszűnése miatt. Tápnövénye elsősorban a pusztai kutyatej.

A barnás virágcincér a skandináv országokat leszámítva egész Európában honos, beleértve Dániát, Izlandot és a Brit-szigeteket. Kis-Ázsiában, Közel-Keleten (Szíriában, Libanonban és Izraelben), valamint a Dél-Kaukázusban is előfordul. Magyarországon szélesan elterjedt és gyakori faj, mely a sík és hegyvidéken egyaránt megtalálható. Elsősorban a meleg, napos hegy- és domboldalakon, erdőszegélyeken él. Lárvája a mezei szegfűgomba micéliumával táplálkozik. Imágói viráglátogatók, májustól augusztusig rajzanak.

Veszélyeztető tényezők: Általánosságban a gyepek feltörése és a beépítés a legfőbb veszélyforrás, mely a cincérek élőhelyeinek felszámolásával jár. A fásszárú özönnövények (akác, bálványfa, nyugati ostorfa) élőhelyét erősen átalakítják, a gyepi fajok eltűnését okozva. A repülőgépes szúnyogirtás közvetlenül pusztítja el a kifejlett cincéreket.

A megőrzés érdekében szükséges és ajánlott tevékenységek: Fontos a megfelelő élőhelyek (sziklagyepek, homokpuszták) megőrzése és kímélése, illetve jó természetességű állapotának megtartása, a területek legeltetése. Szintén fontos a virágos erdőszegélyek, tisztások fenntartása is. A féreghajtó szereket (pl. ivermectin) nagyon körültekintően szabad csak használni, mivel azok a legelőre kijutva súlyosan károsítják a rovarvilágot, különösen azokat a trágyához kötődő fajokat, amelyek a gazdálkodók legfontosabb szövetségei. A féreghajtó szeres kezelést a kihajtás előtt legalább hat héttel korábban kell elvégezni ahhoz, hogy az állatok annak hatóanyagait a legelőn már ne tudják üríteni. Kerülni kell a repülőgépes szúnyogirtást, amely nemcsak a cincérek, de a beporzásban részt vevő többi rovar szempontjából is káros.

Ajánlott irodalom: KASZAB 1971, MEDVEGY 1987, MERKL2003, MERKL & KOVÁCS 1997, MERKL & VIG 2009

SZÉL GYÖZŐ & BÉRCES SÁNDOR